

Abstract. The article investigates the problem of maintaining the effective activity of the enterprise in the conditions of changing external environment by increasing the involvement of personnel. The relevance of staff involvement development based on foreign experience and the possibility of its introduction in Ukrainian companies is analyzed. The main drivers of staff engagement have been grouped with regard to their impact on consumer loyalty formation.

Key words: staff involvement, organization activity, involvement drivers.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лозовський О. М., Зайцева Д. Є. Підвищення економічного потенціалу підприємств шляхом імплементації програми енгейджменту. *Збірник наукових праць Мукачівського національного університету*. Мукачево. 2017 р. Вип. 13, С. 572–577.

2. Нові тренди у сфері управління персоналом: огляд ЕУ. *EBA*. 2018. URL : <https://eba.com.ua/novi-trendy-u-sferi-upravlinnya-personalom-oglyad-ey/>

3. Бей А. В. Управління розвитком персоналу як метод забезпечення високого рівня залученості працівників. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. Вінниця. 2018. Вип. 8. С. 6–14.

4. Богоявленський О. В., Клочко В. М., Шеховцова Я. С. Вдосконалення корпоративної культури на підприємстві. *Приазовський економічний вісник*. Приазов. 2019. Вип. 4. С. 67–71.

5. Як швидко зрозуміти, що у вашій компанії працює не так: вивчення драйверів залученості персоналу. *PeopleForce*. 2019. URL : <https://peopleforce.io/uk/blog/yak-shvidko-zrozumiti-shho-u-vashij-kompaniyi-pratsyuye-ne-tak-vivchennya-drajveriv-zaluchenosti-personalu/>

УДК 657.6

СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ (АУДИТОРІВ) В РАМКАХ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ

К. М. Килівник, І. Г. Гевлич

Анотація. Розвиток професії у громадянському суспільстві передбачає наявність та активну діяльність фахових організацій, а також процес підвищення кваліфікації протягом життя, що здійснюється, зокрема, у рамках сертифікації. Метою статті є дослідження можливостей сертифікації облікових працівників, зокрема, аудиторів, через професійні організації, у тому числі ФПБАУ. За результатами дослідження зроблені такі висновки: сертифікація є невід’ємною рисою підготовки високоякісного фахівця з обліку і аудиту, професійні організації грають провідну роль у її здійсненні, зміна сутності освітніх програм підготовки фахівців з обліку і оподаткування вітчизняними закладами вищої освіти має враховувати міжнародні стандарти професійної освіти, зокрема, навчання протягом життя. Дослідження найбільш затребуваних сфер застосування знань професійного бухгалтера (аудитора) буде напрямом подальших пошуків.

Ключові слова: сертифікація, професійний бухгалтер, аудитор, професійні об’єднання.

Вступ. Розвиток професії у громадянському суспільстві передбачає наявність та активну діяльність фахових організацій, які представляють волю та інтереси представників певної професії. В обліковій галузі однією з перших була заснована Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), яка з 2008 р. є дійсним членом Міжнародної федерації бухгалтерів і прикладає багато зусиль для формування ринку високопрофесійних та досвідчених обліковців.

Проблема підготовки бухгалтерів в умовах навчання протягом усього життя розглядається у працях таких вітчизняних учених, як Н. М. Головай, В. І. Волинець, Н. В. Гордополова, Л. Л. Гевлич, Л. С. Скакун [1–3]. Але автори не торкалися теми сертифікації обліковців як напряму підвищення їхньої кваліфікації. Разом з тим цей напрям є перспективним з точки зору працевлаштування вітчизняних бухгалтерів за кордоном, тож його дослідження є актуальним.

Метою статті є дослідження можливостей сертифікації облікових працівників, зокрема, аудиторів, через професійні організації, у тому числі ФПБАУ.

Основний розділ. Протягом усієї своєї діяльності ФПБАУ пропагувала і підтримувала впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у підприємницькому та державному секторах, міжнародних стандартів аудиту, Кодексу професійної етики та міжнародних стандартів професійної освіти як складових, що формують довіру до облікової професії та її результатів – фінансової звітності, аудиторських висновків тощо. Важливе місце у формуванні високоякісного спеціаліста у галузі обліку і аудиту в Україні займає надання можливості бухгалтерам і аудиторам осучаснювати свої знання – підвищувати кваліфікацію. Це реалізується у ФПБАУ шляхом сертифікації та безперервного професійного розвитку на основі міжнародних стандартів професійної освіти [4].

Програми сертифікації членів ФПБАУ були започатковані понад 20 років тому:

- у 1997 р. створено Навчально-методичний центр ФПБАУ;
- з 1997 р. запроваджена система сертифікації бухгалтерів;
- з 2002 р. відкрита Міжнародна програма сертифікації СІРА;
- з 2005 р. відкрита Міжнародна програма сертифікації АССА.

Сьогодні більше 3200 членів ФПБАУ сертифіковані за рівнем «бухгалтер-практик» і 121 особа – за рівнем «бухгалтер-професіонал» при тому, що сертифікація здійснюється на добровільних засадах, бо чинне законодавство України не зобов'язує її проходження. Проте власники і керівництво підприємств, особливо тих, що ведуть облік та складають фінансову звітність за міжнародними вимогами, мають чи очікують іноземні інвестиції, надають перевагу сертифікованим фахівцям.

Програма СІРА (Certified International Professional Accountant: Сертифікований міжнародний професійний бухгалтер) складається з трьох компонентів: навчання, проведення іспитів та сертифікації. Усі етапи розділені між собою: навчання проводять тренінгові центри по Україні, іспити – незалежна екзаменаційна мережа, сертифікати видають своїм членам професійні об'єднання-члени ЄРСБА (Євразійської ради сертифікованих бухгалтерів та аудиторів): ФПБАУ, УАСБАУ (Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів та аудиторів України) та ФАБФ АПК (<http://www.uasaa.org/> Федерация аудиторів, бухгалтерів та фінансистів агропромислового комплексу України). Такий розподіл рекомендований Міжнародною федерацією бухгалтерів як гарантія незалежного підтвердження професійних умінь і компетенцій фахівця.

Кандидатам, які успішно склали необхідні іспити екзаменаційної мережі та виконали додаткові кваліфікаційні вимоги, запропоновані професійними об'єднаннями своїм членам, присуджуються кваліфікаційні рівні САР та СІРА з видачею відповідних сертифікатів:

– для отримання диплому САР (Certified Accounting Practitioner: Сертифікований бухгалтер-практик) треба продемонструвати високий рівень знань (не менше 75 балів зі 100) із фінансового, управлінського обліку, податків та права. Власник САР здатний вести облік за міжнародними вимогами та складати звітність, включаючи податкову;

– для отримання диплому СІРА (Certified International Professional Accountant: Сертифікований міжнародний професійний бухгалтер) треба продемонструвати високий рівень знань (не менше 75 балів зі 100) із поглиблених курсів фінансового та управлінського обліку, а також податків, права, аудиту, фінансового менеджменту, управлінських інформаційних систем. Власник СІРА здатний застосовувати професійне судження до питань фінансового управління та брати участь у прийнятті управлінських рішень і зазвичай є топ-менеджером великих підприємств;

– щодо інших вимог: для САР вимагається 1 рік підтвердженого досвіду роботи за фахом, позитивна рекомендація професійного об'єднання та підтвердження базової кваліфікації з інформаційних технологій відповідно до вимог професійного об'єднання, а для СІРА – наявність вищої професійної освіти, 3 роки підтвердженого досвіду роботи за фахом, позитивна рекомендація професійного об'єднання та підтвердження базової кваліфікації з інформаційних технологій шляхом здачі іспиту [4].

Останнє «перезавантаження» програми сертифікації відбулося під час участі ФПБАУ у Регіональній програмі Центру реформ Світового банку «Посилення аудиту і звітності в країнах Східного партнерства» (STAREP) протягом 2014–2019 років [5]. Оновлена програма сертифікації впроваджуватиметься під новим брендом – «CPA-Ukraine» і передбачатиме три рівні, перший з яких повністю забезпечуватиметься під час отримання вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» [6]. Для отримання статусу асоційованого члена пропонується наявність компетентностей за сферами, які визначені Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [7] та передбачені міжнародним стандартом освіти 2 «Первісний професійний розвиток – технічна компетентність».

Гарантією відповідності освітньо-професійних програм закладів вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» сучасним вимогам є їх інтеграція із затвердженими Міністерством освіти і науки України стандартами вищої освіти, які, в свою чергу, базуються на міжнародних стандартах освіти Міжнародної федерації бухгалтерів.

Перелік сфер компетентності за рівнями сертифікації ФПБАУ «CPA-Ukraine» представлений у табл. 1. Додаткові умови досвіду (посади, зміст обов’язків тощо) при цьому визначаються Положенням про сертифікацію та Положенням про членство у ФПБАУ.

Таблиця 1 – Перелік сфер компетентності за рівнями сертифікації ФПБАУ «CPA-Ukraine»

Рівень сертифікації	Перелік сфер компетентності	Мінімальний практичний досвід *
Перший рівень (виконавський)	Бухгалтерський облік та фінансова звітність за національними стандартами Облікова інформація для менеджменту Податкова система України Основи господарського права Основи аудиту Менеджмент Економіка праці та управління персоналом Виконавські ІТ та системи Макро і мікроекономіка	1 рік
Другий рівень (професійний бухгалтер)	Етика професійного бухгалтера Фінансова звітність бізнесу Управлінський облік бізнесу Бізнес-податки Господарське право Аудит та надання впевненості Створення цінності бізнесу Бізнес-комунікації та навички Бізнес ІТ та системи Практичний досвід роботи на підприємстві та у простих групах	2 роки
Третій рівень (сертифікований експерт)	Корпоративна та інтегрована звітність Корпоративні фінанси та управління ризиками Податкове планування Корпоративне управління та нагляд Корпоративна стратегія Корпоративна культура та комунікації Корпоративні ІТ та системи	3 роки

Сьогодні процес зарахування результатів навчання у ЗВО стримується недосконалою системою їх діагностики, а також відсутністю серед сфер компетентності професійної етики та цінностей у більшості освітніх програм, за якими готують професійних бухгалтерів в Україні. ФПБАУ повинна дотримуватися міжнародних стандартів освіти, які розглядають компетентність як поєднання професійних знань, навичок, цінностей, етики і поведінки, що досягається не тільки шляхом первісного професійного розвитку, а й безперервного вдосконалення набутих теоретичних знань та практичних навичок.

Такий процес отримання знань і навичок у зазначених у табл. 1 сферах компетентності передбачає залучення таких методів навчання:

– використання ситуаційних завдань та інших засобів моделювання робочих ситуацій;

– роботу в групах;

– адаптацію навчальних матеріалів до динамічних умов, у яких працює професіонал-бухгалтер;

– використання електронних засобів навчання: он-лайн технологій, форумів, блогів тощо;

– поєднання знань, навичок, професійних цінностей та етики у різних темах і дисциплінах, для рішення багатограних і складних ситуацій, типових для професійних потреб;

– акцентування уваги на ідентифікації і вирішенні проблем, що сприяє визначенню необхідної інформації, проведення логічних оцінок і формулювання чітких висновків;

– вивчення результатів галузевих досліджень;

– розвиток професійного скептицизму і професійного судження.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Процедура підвищення кваліфікації, зокрема, шляхом сертифікації, є невід’ємною рисою підготовки високоякісного фахівця з обліку і аудиту.

2. Професійні організації, зокрема, ФПБАУ, грають провідну роль у здійсненні сертифікації за міжнародними вимогами в Україні.

3. Зміна сутності освітніх програм підготовки фахівців з обліку і оподаткування вітчизняними закладами вищої освіти має враховувати міжнародні стандарти професійної освіти, зокрема, навчання протягом життя.

Дослідження найбільш затребуваних сфер застосування знань професійного бухгалтера (аудитора) буде напрямом подальших пошуків.

Аннотация. Развитие профессии в гражданском обществе предполагает наличие и активную деятельность профессиональных организаций, а также процесс повышения квалификации в течение жизни, который осуществляется, в частности, в рамках сертификации. Целью статьи является исследование возможностей сертификации учетных работников, в частности, аудиторов, через профессиональные организации, в том числе ФПБАУ. По результатам исследования сделаны следующие выводы: сертификация является неотъемлемой чертой подготовки высококачественного специалиста по учету и аудиту, профессиональные организации играют ведущую роль в ее осуществлении, изменение сущности образовательных программ подготовки специалистов по учету и налогообложению отечественными вузами должен учитывать международные стандарты профессионального образования, в частности, обучение в течение жизни. Исследование наиболее востребованных сфер применения знаний профессионального бухгалтера (аудитора) будет направлением дальнейших изысканий.

Ключевые слова: сертификация, профессиональный бухгалтер, аудитор, профессиональные объединения.

Abstract. The development of the profession in civil society involves the presence and active activity of professional organizations, as well as the process of professional development during life, which is carried out, in particular, in the framework of certification. The purpose of the article is to investigate the possibilities of certification of accounting employees, in particular, auditors, through professional organizations, including FPAAU. According to the results of the study, the following conclusions are drawn: certification is an integral feature of the

training of a high-quality specialist in accounting and auditing, professional organizations play a leading role in its implementation, changing the nature of educational programs for training specialists in accounting and taxation of domestic higher education institutions should take into account the educational standards of the profession, in particular, lifelong learning. Research on the most popular areas of application of knowledge of a professional accountant (auditor) will be the direction of further search.

Key words: certification, professional accountant, auditor, professional associations.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Головай Н. М., Волинець В. І., Гордополова Н. В. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на розвиток бухгалтерської професії в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 806–809.

2. Гевлич Л. Л. Тренди облікової освіти в Україні. *Зб. наук. праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса*. 2019. С. 16–17.

3. Скакун Л. С. Бухгалтерська етика і професія в економічних відносинах: історичний взаємозв'язок. *Вісник ЖДТУ*. 2006. № 4 (38). С. 191–202.

4. ФПБАУ: офіційний сайт. URL: http://www.ufpaa.org/ua/certificate_cap_cipa/ (Дата звернення 18.03.2020).

5. Handbook of International Education Pronouncements. 2017 Edition. URL: <http://www.ifac.org/svstem/files/publications/files/2017-Handbook-of-International-Education-Pronouncements.PDF> (Дата звернення 18.03.2020).

6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого бакалаврського рівня вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 р. № 1260. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standartv/12/21/071-oblik-i-opodatkuvannva-bakalavr.pdf> (Дата звернення 17.03.2020).

7. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Дата звернення 15.03.2020).

УДК 331.42

ВПЛИВ УМОВ ПРАЦІ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ В СУЧАСНИХ ОФІСАХ

М. А. Магас, М. Р. Рязанов

Анотація. Стаття містить результати дослідження в області впливу умов праці на продуктивність роботи офісних працівників. Проаналізовано і встановлено зв'язок між робочим середовищем в офісних приміщеннях і продуктивністю праці персоналу. Особлива увага акцентується на дослідженні таких факторів впливу на продуктивність: дизайн, температура, якість повітря, кольори, шум, освітлення, кімнатні рослини та фен-шуй.

Ключові слова: умови праці, продуктивність праці, офісні приміщення, дизайн, фен-шуй.

Вступ. Забезпечення офісних працівників гідними умовами праці є надзвичайно важливим, оскільки, саме умови створені для працівників на робочому місці впливатимуть на їх продуктивність та виконання покладених на них обов'язків. Невідповідне освітлення, погана шумоізоляція, забруднене повітря, неправильний колір стін і недоречно розставлені робочі столи будуть впливати на самопочуття людей, негативно позначаючись на результатах їх роботи. Працівники будуть більше схильні до стресу, нервових розладів, проблем зі здоров'ям, перевтом, нещасних випадків на роботі. Тому, так необхідно, особливо в наш час, створити для персоналу гідні умови праці.

Вивченням даного питання займались, зокрема такі зарубіжні вчені як Dole та Schroeder. Вони довели, що працівники, які задоволені оточуючим їх середовищем, на своєму робочому місці, швидше дають кращі результати роботи [1]. Ще один науковець Андріан Ламан, у своїй роботі заявив, що «люди, незадоволені температурою, якістю води, освітленням та шумовими умовами у своїх офісах, швидше говорять, що це впливає